

VEDLEGG

Justis- og beredskapsministeren

Stortinget - Kommunal- og forvaltningskomiteen
Stortinget
0026 OSLO

Deres ref.

Vår ref.
24/1567 - KEAB

Dato
10.04.2024

Dokument 8:114 S (2023-2024) - Representantforslag om å stille alle utvisningssaker der barn er involvert i bero

Jeg viser til representantforslag fra representantene Tobias Drevland Lund og Marie Sneve Martinussen om å stille alle utvisningssaker der barn er involvert, i bero.

Bakgrunnen for representantforslaget er Stortingets anmodningsvedtak nr. 71 fra Innst. 2 S (2023-2024), som lyder som følger:

«Stortinget ber regjeringen i løpet av 2024 følge opp Baumann-rapportens forslag, som en samlet arbeidsgruppe stod bak, om at det for enkelte typer utvisningssaker som omfatter utlendinger med barn i Norge som hovedregel skal ilegges krav til tilleggstid for permanent oppholdstillatelse, istedenfor utvisning.»

Som jeg har opplyst i svar på skriftlige spørsmål tidligere, arbeider departementet med å følge opp Stortingets vedtak så raskt som mulig innenfor den fristen Stortinget selv har satt, og som altså er «i løpet av 2024».

Det aktuelle anmodningsvedtaket må leses som en henvisning til pkt. 9.2.1 i arbeidsgrupperapporten, som har tittelen «Tilleggstid som hovedregel der et vedtak om utvisning vil innebære et reelt brudd mellom den utviste og barnet, ved at en ikke kan henwise til at de kan bo sammen i den utvistes hjemland i tiden innreiseforbudet varer».

Arbeidsgruppen viser til at dette er saker som etter dagens forvaltningspraksis «ikke nødvendigvis» ville ført til at vedtak om utvisning ville blitt ansett å være uforholdsmessig overfor de berørte barna i sakene. Utvalget angir deretter punktvis enkelte eksempler på hva slags typetilfeller de har for øye og som de tenker at kan gi grunnlag for regulering i forskrift eller instruks:

«1. Saker, der det ikke er en reell mulighet å henwise familien til å utøve familielivet i den utvistes hjemland. Forutsetningen må være at den som vurderes utvist har en slik relasjon til barnet som nevnt i § 14-1 bokstav a og b.¹ Følgende eksempler nevnes:

i) I saker der et barn er innvilget beskyttelse mot retur til landet som forelderen vurderes utvist til, kan en ikke henwise til at familien kan utøve familielivet der i perioden innreiseforbudet varer.

ii) Det samme vil gjelde for norske barn som har et beskyttelsesbehov, typisk ved risiko for FGM i det aktuelle landet.

iii) Andre eksempler på at det ikke vil være en reell mulighet å henwise familien til det aktuelle landet, vil være der den gjenværende forelderen selv har blitt innvilget beskyttelse mot retur til det aktuelle landet, og derfor ikke henvises til å bosette seg der.

iv) Også øvrige forhold kan tilsi at det ikke kan henvises til en slik mulighet – eksempelvis der den gjenværende forelderen har særkullsbarn i Norge som det utøver samvær med, eller som det bor sammen med, men som har rett til samvær med sin andre forelder i Norge. «

2. For øvrig har det vært eksempel i forvaltningspraksis på saker der barna har skilte foreldre, og der det foreligger et høyt konfliktnivå mellom foreldrene på en slik måte at det kan stilles spørsmål ved om den gjenværende forelder vil komme til å bidra til at barnet skal få opprettholde kontakt med den utviste forelderen. Særlig vil dette kunne ramme små barn.»

De typetilfellene arbeidsgruppen har trukket fram i underpunkt i til iii gjelder tilfeller hvor ett eller flere familiemedlemmer ville risikere alvorlige menneskerettsovergrep i hjemlandet til den forelderen som vurderes utvist. Det siste underpunktet (iv) gjelder et tilfelle hvor det ved utvisning er faktisk umulig å unngå familiesplittelse mellom forelder og barn.

Departementets oppfølging krever nærmere vurderinger og drøfting av hvilke mer presise kriterier som skal gjelde. Det kreves også en nærmere drøfting av hvordan det skal kunne defineres en hovedregel som best mulig ivaretar balansen mot regelverket for øvrig og nødvendig innvandringsregulering.

Det er dessuten viktig for meg å understreke at det regelverket vi har i dag, fullt ut ivaretar våre folkerettslige forpliktelser. Det er sentralt i regelverk og praksis at det alltid skal foretas en forholdsmessighetsvurdering, og at hensynet til barnets beste vurderes som et grunnleggende hensyn. Dette kontrolleres stadig av domstolene.

¹ Utlendingsforskriften § 14-1 innledningen og bokstav a og b lyder som følger:

«En utlending som har hatt ulovlig opphold eller har arbeidet ulovlig i riket i mindre enn to år, skal som hovedregel ikke utvises på dette grunnlaget, dersom

- a. utlendingen har barn i Norge som vedkommende har bodd fast sammen med eller har utøvd samvær med av et visst omfang, jf. § 9-3 annet og tredje ledd,
- b. utlendingen skal bo fast sammen med barnet [...]

De medlemmene i arbeidsgruppen som ikke hørte til forvaltningen «anser det ikke for umulig» at Norge i flere av sakene som er gjennomgått i rapporten kunne ha blitt dømt i Den europeiske menneskerettighetsdomstol (EMD). Etter at rapporten var fremlagt, ble en av de sakene som medlemmene særlig trakk fram i rapporten, behandlet av EMD.² EMD gjennomgikk her de prinsippene som legges til grunn i norsk praksis, og fant ingen motstrid mellom de vurderingene som var foretatt av norske myndigheter og retten til respekt for familielivet eller de særskilte prinsippene for beskyttelse av barns rettigheter. Avgjørelsen var enstemmig.

Noe annet er at både Regjeringen og et flertall på Stortinget nå ønsker å bruke det nasjonale handlingsrommet vi har til å utvikle en mindre streng praksis.

Inntil arbeidet med å avklare hvordan rammene for den nasjonale praksisen kan justeres slik Stortinget har anmodet om, er det imidlertid opp til utlendingsforvaltningen og domstolene å avgjøre saker etter det regelverket som gjelder.

Stortinget har som sagt satt en frist for Regjeringen ut året, men departementet arbeider selvsagt med sikte på å ferdigstille arbeidet så raskt som mulig.

Jeg vil samtidig understreke at departementet allerede har arbeidet med en rekke andre tiltak som dels er knyttet til forslag i rapporten, dels til forslag som har kommet opp i andre sammenhenger, eller som er utviklet av departementet selv:

- Det er gitt utvidet rett til fritt rettsråd i saker om utvisning på grunn av brudd på utlendingsloven, når utlendingen har mindreårige barn i Norge.
- Det er innført en forskriftsregel om at en sak om utvisning skal behandles i nemndmøte dersom den er knyttet til en sak om tilbakekall av statsborgerskap som skal behandles i nemndmøte. Det er videre forskriftsfestet en rett til personlig fremmøte i slike saker.
- Det er gitt instruks til UDI om at det kan fremmes søknad om familieegjenforening inntil seks måneder før innreiseforbudet i et utvisningsvedtak utløper. Formålet er at den faktiske familiesplittelsen i utvisningssaker hvor det er fastsatt tidsbegrenset innreiseforbud, ikke skal bli vesentlig lenger enn hva som faktisk ble forutsatt. UDI har også fått instruks om å prioritere de aktuelle søknadene for behandling innen seks måneder.
- Det er gitt instruks til UDI som innebærer at det skal legges tydelig til grunn at utvisning vil innebære en familiesplittelse dersom det vil være uforholdsmessig å forvente at barnet kan flytte etter den forelderen som blir utvist. Formålet er å sikre en tydeligere forholdsmessighetsvurdering.
- UDI har tatt praktiske grep for å sikre at det gis lik informasjon i forhåndsvarsler om utvisning, uavhengig av om forhåndsvarsel gis av UDI eller politiet, slik arbeidsgruppen foreslo.
- Det har vært på høring et forslag om å senke terskelen for nemndmøtebehandling av utvisningssaker som berører barn, og departementet arbeider med å få på plass en endelig forskriftsbestemmelse før sommeren.

² Alleleh m.fl. mot Norge, ref. 569/20.

- Det har vært på høring et forslag til ny forskriftsbestemmelse om at det i særlige tilfeller skal kunne gis forhåndstilsagn om fremtidig unntak fra underholds kravet for en utlending som har blitt utvist, men som har barn i Norge. Formålet er da å kunne ivareta barnets beste gjennom å unngå unødig usikkerhet om den faktiske muligheten for familiegjenforening etter utløpet av innreiseforbudet.
- Departementet arbeider med å følge opp Stortingets anmodningsvedtak nr. 70 (2023-2024) som lyder:
«Stortinget ber regjeringen innen 1. juli 2024 fremme et forslag om innføring av fritt rettsråd for flyktninger med barn i Norge, som er foreslått utvist på grunn av brudd på straffeloven.»

Med hilsen

Emilie Mehl

Dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur